

රෝග ලක්ෂණ

මුලින්ම ලොට් පත්‍ර කඩා වැටේ. බල්බ මීරතු වීට කුණු වූ කොටස පහසුවෙන් එළියට එයි. කුණු වූ බල්බ වලින් හෝදෙමේ හඳට සමාන සැර හඳක් හමයි.

පාලනය

මෙය බැක්ටීරියා ආසාදනයක් නිසා රසායනික ද්‍රව්‍ය හොඳා පාලනය කළ නොහැකිය. එමනිසා රෝගී පැළ වගාවෙන් ඉවත් කිරීම, ජල වහනය දියුණු කිරීම, හෝග මාරුව ආනුෂංගික කිරීම, වගාවට ජලය සපයන කාලාන්තරය වැඩි කිරීම, රෝගී වගාවන් හරහා ජලය ගමන් කිරීම වැලැක්වීම වැනි ක්‍රම ආනුෂංගික කරන්න.

දැමපැල්ලේ රෝගය

ජනවාරි, පෙබරවාරි වැනි මාසවලදී වගාවට බහුල වශයෙන් වැළඳිය හැකි රෝගයකි. හෙත් කාළගුණයක් පවතින විට මෙම රෝගය සුලභය.

රෝග ලක්ෂණ

මුලින් පත්‍ර පුරා සුදු පැහැති ලප ඇතිවේ. පසුව මෙම ලප එකින් එකට සම්බන්ධ වී විහල වේ. අවසානයේ දුඹුරු පැහැයට හුරු පැල්ලම් බවට පත්වේ. එම පැල්ලම් වටා දම් පැහැයක් දැක්වේ.

පාලනය

රෝග ලක්ෂණ දුටුවිට පහත සඳහන් දිලීර නාශකයක් යොදන්න. ඊර්බ්‍රිකොනොසෝල්, ප්‍රොපිනොබී, ක්ලෝරෝනැලොනිල් හෝ මැන්කොසෙබී

පත්‍ර දැහර රෝගය (ඇන්ත්‍රැක්නෝසිස් රෝගය)

වැසි සහිත කාලගුණයක් ඇතිවිට හානිය දරුණු වේ. බල්බ සඳහා වන ඒකේ වගාවල මෙන්ම බීජ සඳහා වන වගා වලටද වැළඳිය හැකිය.

රෝග ලක්ෂණ

වගාවේ මුල් අවධියේ රෝගය වැළඳුණු වීට පත්‍ර දැහර හැසේ. ජර්නන වගාවක සමී පත්‍ර මත මීලිමීටර් 2-3 පළල ඕවලාකාර පැල්ලම් ඇතිවේ. රෝගී පත්‍ර විසළී මැරෙයි. රෝගය දරුණු වීට බල්බ ද කුණු වේ. මල් නටුමක ද රෝගී පැල්ලම් ඇති වේ. එවිට මල් නටු ව කඩා වැටේ.

පාලනය

වර්ෂාවට හඳුනාගත හේ වගාව ආරම්භ කිරීම, නිරෝගී වගාවකින් බීජ සහ බල්බ හෝරා ගැනීම, බීජ ප්‍රතිකාර කිරීම වැනි ක්‍රම ආනුෂංගික කරන්න. වගාවේ රෝග ලක්ෂණ දුටුවිට පහත සඳහන් දිලීර නාශකයක් ජලය ලීටර් 10 ක මිශ්‍රකර ඉසින්න. මැන්කොසෙබී හෝ ක්ලෝරෝනැලොනිල්

අස්වනු හෙලීම සහ ගබඩා කිරීම

අස්වැන්න හෙලීමට සති තුනකට පෙර සිට කෘෂිභාෂක, දිලීර නාශක යෙදීමද සහ දෙකකට පෙර සිට ජල සැපයුමද නතර කරන්න.

ජර්නන වගාවක පත්‍ර කහපට වන අතර, ගෙල ප්‍රදේශයෙන් කඩා වැටේ. වගාවෙන් 50% කට වඩා පැළ සංඛ්‍යාවක් මෙම තත්වයට පත්වූහු පසු ලැල්ලක් ආධාරයෙන් හදු කර ඉතිරි පැළවලද ගෙල ප්‍රදේශයෙන් කඩා දමන්න.

සති දෙකකට පසු බල්බ ගලවා පටිහේ වියළා පදම් කර ගන්න. හද අවිටට භාරපනය නොකරන්න. බල්බයේ ගෙල ප්‍රදේශයේ හොල පැහැය හැකිවී දුඹුරු පැහැයට හැරුණු පසු ගෙල ප්‍රදේශයෙන් අහලක් පමණ ඉතිරිකර පත්‍ර කපා ඉවත් කර ලී පටි සහ දැල් ආධාරයෙන් හදා ගත් හට්ටු මත ගබඩා කර ගැනිය හැකිය. හැතහොත් වියළි පත්‍ර මිශිත් එකිනෙකට ගැටහො මිටි ලෙස බැඳ එල්ලා තිබිය හැකිය.

ගබඩාව වැනි වලින් ආරක්ෂා විය යුතු අතර හොඳින් වාතනය විය යුතුය. ගබඩාව නිතරම පරීක්ෂා කර කුණු වූ බල්බ ඉවත් කරන්න.

එළඹ වීට බැඳ ගබඩා කිරීම

වැඩි විෂයා් කුණු:

අධ්‍යයන,
සෞඛ්‍ය හෝන පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ආයතනය,
මහලුඳුපැල්ලම
දුරකතන: 025-2249177
025-2249132

ලොකුමුණු

වගාව

දේශගුණික අවශ්‍යතා

ජෛෂ්වරාම, දිවා කාලයේ දිගු බව සහ වර්ෂාපතනය ලොකු ඒකාකු වශයෙන් අස්වැන්න කෙරෙහි බලපාන ප්‍රධාන දේශගුණික සාධක වේ. වගාව ආරම්භයේදී මෙන්ම අවසාන කාල සීමාවේදී හද වර්ෂාව පැවතීම සුදුසු නොවන අතර විශේෂයෙන්ම බලුබ මෝරන අවස්ථාවේදී මාස 1-1 1/2 පමණ වියළි උණුසුම් කාලගුණයක් පැවතීම අත්යවශ්‍ය වැදගත් වේ.

පස

වියළි කලාපයේ බහුලව දක්නට ලැබෙන රතු දඹුල්ල පසෙහිද රෙටනොසෝල් පසෙහි සහ ඇලොපොළ ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබෙන දියළු පසෙහිද ලොකුඒකු සාර්ථකව වගා කළ හැකිය.

වගාවට සුදුසු කාලය

සකස් කර ගත් බීජ පැළ හෝ වියළි බලුබ යල කන්නයේ අපේල් මස අවසානයේ සිට ජූනි මස මැද භාගය දක්වා සිටුවීම කළ හැකි අතර මහ කන්නයේ වගා කරන්නේ නම් දෙසැම්බර් මැද සිට ජනවාරි මැද දක්වා කාලය තුළ සිටුවීම කළ හැක. නමුත් මහ කන්නයේ පවතින කාලගුණික තත්වයන් ඒකාකු වගාවට එතරම් සුදුසු නොවේ.

තාවාත් පාලනය

මාරුතු මස මැද සිට මැයි මස අග දක්වා වූ කාලය බීජ තාවාත් කිරීමට වඩාත් සුදුසුය. හොඳින් තිරු එළිය ලැබෙන, ජල වහනය සලබාදිය හැකි ඒකාකු වගා කොනළ බිමක් තෝරා ගත යුතුය. කෙ.මී. 20 ක් පමණ හැඹුරට පස පෙරළා ගල්, බොරළු සහ වල් පැළෑටි ඉවත්කර, දිග මීටර් 3, පළල කෙ.මී. 75, උස කෙ.මී. 15 වන සේ පාත්ති සකස්කර, හොඳින් දිරාපත් වූ කාබනික පොහොර තුඩා 2 - 3 ක් එක් පාත්තියකට වැටෙන සේ හොඳින් පස සමඟ මිශ්‍රකර සකසා ගත් පාත්ති පිලිස්සීම මගින් හෝ තිරු එළිය මගින් හෝ රසායනික ද්‍රව්‍ය යොදා විවෘතකරනය කළ යුතුය.

තවාත් පොහොර - වත් පාත්තියක් සඳහා

අවස්ථාව	පොහොර	ප්‍රමාණය (කි.ග්‍රෑම්)	කලීවරය	සෛද්‍ර ප්‍රදේශ
මූලික පොහොර (වැළඳීමට දින 2කට පෙර)	ගුරියා	-	30	15
	මියුරියේට් සිරි පොරාන්	-	30	15
සති 2 දී, 4 දී	ගුරියා	25		
	මියුරියේට් සිරි පොරාන්	15		

බීජ තාවාත් දැමීමට පෙර කැප්ටාන්, නිරාමි හෝ තයෝටෝනි මිශ්‍රකිරීම + නිරාමි වැනි දිලීර නාශකයකින් ප්‍රතිකාර කිරීම කළ යුතුය. තවත් දැමීම, බීජ පේලියට දැමීම හෝ බීජ වැළඳීම මගින් කළ හැකිය. තවත් කාලය තුළ ජල සම්පාදනය, වල් මර්ධනය හා තවත් ආවරණය කිරීම අවශ්‍ය වේ

බම සකස් කිරීම

සිටුවන ඒකාකු පැළ ඉතා සියුම් බැවින් බිම වල් පැළ හා පස් කැට රකිනා මනාවත් හා සියුම්ව සකස් කර ගත යුතුය. පස සකස් කිරීමේදී සීතාන ලද ඉබිම සිහිප දිනක් තිරුවලියට නිරාවරණය කර ගැනීමෙන් වගාවට රෝග ඇතිවීම අඩු කර ගත හැකිය.

බීජ අවශ්‍යතාවය

හෙක්ටයාරයක් වගා කිරීමට අවශ්‍ය බීජ පැළ හෝ වියළි බලුබ ලබා ගැනීම සඳහා උසස් ගුණාත්මයෙන් යුතු බීජ කි. ග්‍රෑම් 6 - 7 ක් අවශ්‍ය වේ.

නිරවදේශන ප්‍රවේද

ප්‍රවේදය	පැල සිටුවීමෙන් පසු අස්වනු හෙලීමට ගතවන කාලය දින
ප්‍රභා රෙහි රාමියුර	85-90
කල්පවිය වරණය	80-85
ඇලිපුටුන්හි ලයිට් රෙහි	80-85
	85-90

මූලික පොහොර යෙදීම - අක්කරයක් සඳහා

අවස්ථාව	පොහොර	ප්‍රමාණය (කි.ග්‍රෑම්)
පැල සිටුවීමට දින 1 හෝ 2 කට පෙර	ගුරියා	25
	ට්‍රිපල් සුපර් පොස්පේට්	40
	මියුරියේට් සිරි පොරාන්	20
මතුපිට පොහොර		
සිටුවා සති 3 දී	ගුරියා	25
සිටුවා සති 6 දී	ගුරියා	25
	මියුරියේට් සිරි පොරාන්	10

* ප්‍රායෝගික පොහොරවලට අමතරව කාර්මික පොහොර එක් කිරීමෙන් වැඩි අස්වැන්නක් ලබා ගත හැක (අස්වැන්නට වෙන් 10-12 ක් පමණ)

සිටුවීම සහ පරතරය

සති 4-5 ක් පමණ වයසැති පතූ 3 හෝ ඊට වැඩි සංඛ්‍යාවක් ඇති නිරෝගි පැළ පමණක් සිටුවීමට ගත යුතුය.

- පේලි අතර පරතරය - කෙ.මී. 10
- පේලියක පැළ අතර පරතරය - කෙ.මී. 10
- පැළ සිටුවීමේ හැඹුර - කෙ.මී. 1 - 1.5
- වඩා හැඹුරින් පැළ සිටුවීම නොකල යුතුය.

* පැළ ප්‍රතිකාර කිරීම සඳහා නිරාමි 80%, ග්‍රෑම් 15 ක් හෝ ක්‍රෝමෝනෝ මිනරිල් 70% WP (රෙප්ලිබ්) ග්‍රෑම් 20 ක් පමණ ලීටර් 10 ක් කලවම් කර සායනා ගත් විශුද්ධයෙන් වගාවේ 30 ක් ලීටර් කිරීම.

ජල සම්පාදනය

ඉතා හොඳින් ජලය බැසයන ඉඩම්වල වගා කර ඇත්නම් පැළ සිටුවා පළමු මාසයේදී දින 2-3 කට වරක් බැසින් ජලය සපයන්න. මසකට පසු සෑම දින 4-5 වරක් බැසින් ජලය සපයන්න. අස්වනු හෙලීමට සති දෙකකට පෙර ජලය යෙදීම නවත්වන්න.

වල් මර්ධනය

වල් කපනය වගාවක වල් පැළෑටි අතින් හෙලීම අපහසුය. එම නිසා වල් නාශක භාවිතා කිරීමට සිදුවේ. වගාබිමේ ඇටවරා, කලාදුරු වැනි ගුණක කොටස් සහිත වල් පැළ කිහිප කී පැළ සිටුවීමට දින 14 කට පෙර හිලිසිපොස්ට් වල් නාශකයෙන් හෙක්ටයාරයකට ලීටර් 4-6 ක් (අක්කරයකට මිලි ලීටර් 1800-2400 ක්) යොදන්න. පැළ සිටුවූ වගාබිම ඇලන්ලෝර් හෝ මික්සිල්ලෝටෝනෝ පුර්ව නිර්ගමන වල් නාශකයක් යෙදිය යුතුය.

පැල බැසීමේ වගාකරු

පැළ මැක්කා

තානියා තද නිරුවලිය නොමැති උදය සහ සවස් කාලවල සෙමින් පැළ හෙලවූ විට පැල මැක්කන් රංචු ලෙස ඉතිලෙචු දැකිය හැකිය. පතුවල සුදු පැහැති සිරුම් දක්නට ලැබේ. හානිය දරණු විට පතූ ඇමර් වියළී යයි. මෙමගින් බලුබවල ගබඩා කාලය අඩුවේ.

කෘමි නාශක

බැහු පතූ දුපුහු

තානියා බීජකර කැදලි ලෙස පතූමහ තැන්පත් කරයි. බීජකර වලින් පිටවන කොළ පැහැති දළබුටා පතුවල කොළ පැහැති කොටස් ආහාරයට ගනී. පසුව පතූ තුළට ඇතුල්වී එය තුළ සිට පතූ කොටස් කා දමයි.

පාලනය

බීජකර කැදලි එකතු කර විනාශ කරන්න. වැඩෙමින් පවතින වගාවකට හානි කරන විට පහත සඳහන් කෘමිනාශකයක් භාවිතා කරන්න.

කෘමිනාශක

බ්ලෝටර්ලුටාසියෝස්

චෝෆා පැලවනය

දිලීර මැනින් ඇතිවන බල්බ කුහුචම්

රෝග ලක්ෂණ

බල්බ කුහුචම් මුල් මැරී යයි. පිටතින්ම ඇති පතූ අහ සිට පහලට කහ පැහැ ගැන්වේ.

පාලනය

සුදුසු දිලීරනාශකයකින් බීජ ප්‍රතිකාර කිරීම තවත් වැඩි හැඹුරකින් බීජ නොදැමීම, ජල වහනය දියුණු කිරීම, ජලය සපයන කාලාන්තරය වැඩි කිරීම, රෝගී වගාවන් හරහා ජලය සැපයීම වැලැක්වීම, රෝගී පැළ පත් සමඟ ඉවත්කර එම ස්ථානය සහ අවට පස පහත සඳහන් දිලීර නාශකයකින් තෙත් කරන්න.

තයෝටෝනි මිනරිල් හෝ නිරාමි